नास्तीति अप्रदत्तां त्वां न कामयेइत्यर्थः ॥१४॥१५॥ दोषाः कामक्रोधादयः यथेच्छकं स्वैरिणं ॥१६॥१७॥१८॥ स्वतंत्रां आत्मप्रदाने इतिशेषः योधर्मः पाणिग्रहणादि संस्कारः मयिमन्निमित्तं सोस्तु ॥१९॥२०॥
॥२१॥ विजहि मामानाशय ॥२२॥ यथेति अहं आत्मदृष्टांतेन त्वां स्मरातुरां वेद्मि त्वमपि स्वदृष्टांतेन मां तथाभूतं विद्धीतिभावः तुभ्यं तवसंगमश्रद्धेति उभयत्रशेषः किं तस्य मया कन्यार्थिना प्रार्थित
स्य तत्कर्तृकाद्वयं जिज्ञासा मम परीक्षा किमयं साधुरसाधुर्वेति उत किं नेति काकुः विघ्न एवायं किं न भवेत् अपितु विघ्न एवेत्यर्थः ॥२३॥ विघ्नत्वमेवाह आश्चर्यमिति पूर्वं अतिजीर्णत्वेन दृष्ट्वा पुनः कन्ये

अष्टावक्र उवाच नास्ति स्वतंत्रता स्त्रीणामस्वतंत्रा हि योषितः ॥ प्रजापतिमतं ह्येतन्न स्त्री स्वातंत्र्यमर्हति ॥१४॥ स्त्र्युवाच बाधते मैथुनं विप्र मम भ-
क्तिं च पश्य वै ॥ अधर्मं प्राप्स्यसे विप्र यन्मां त्वं नाभिनंदसि ॥१५॥ अष्टावक्र उवाच हरंति दोषजातानि नरं जातं यथेच्छकं ॥ प्रभवामि सदा धृत्या भ
द्रे स्वशयनं व्रज ॥१६॥ स्त्र्युवाच शिरसा प्रणमे विप्र प्रसादं कर्तुमर्हसि ॥ भूमौ निपतमानायाः शरणं भव मेनघ ॥१७॥ यदि वा दोषजातं त्वं पर
दारेषु पश्यसि ॥ आत्मानं स्पर्शयाम्यद्य पाणिं गृण्हीष्व मे द्विज ॥१८॥ न दोषो भविता चैव सत्येनैतद्ब्रवीम्यहं ॥ स्वतंत्रां मां विजानीहि योऽधर्मः सोस्तु वै म
यि ॥ त्वय्यावेशितचित्ता च स्वतंत्रास्मि भजस्व मां ॥१९॥ अष्टावक्र उवाच स्वतंत्रा त्वं कथं भद्रे ब्रूहि कारणमत्र वै ॥ नास्ति त्रिलोके स्त्री काचिद्या
वै स्वातंत्र्यमर्हति ॥२०॥ पिता रक्षति कौमारे भर्ता रक्षति यौवने ॥ पुत्राश्च स्थाविरे काले नास्ति स्त्रीणां स्वतंत्रता ॥२१॥ स्त्र्युवाच कौमारं ब्रह्मचर्यं मे कन्यैवास्मि न सं
शयः ॥ पत्नीं कुरुष्व मां विप्र श्रद्धां विजहि मा मम ॥२२॥ अष्टावक्र उवाच। यथा मम तथा तुभ्यं यथा तुभ्यं तथा मम ॥ जिज्ञासेयमृषेस्तस्य विघ्नः सत्येन-
किं भवेत् ॥२३॥ आश्चर्यं परमं हीदं किं तु श्रेयो हि मे भवेत् ॥ दिव्याभरणवस्त्रा हि कन्येयं मामुपस्थिता ॥२४॥ किं त्वस्याः परमं रूपं जीर्णमासीत्कथं पुनः ॥ कन्या
रूपमिहाद्यैवं किमिवात्रोत्तरं भवेत् ॥२५॥ यथा परं शक्तिधृतेन व्युत्थास्ये कथंचन ॥ न रोचते हि व्युत्थानं सत्येनासादयाम्यहं ॥२६॥ इति श्री महाभार
ते अनुशासनपर्वणि आनुशास० अष्टावक्रदिक्संवादे विंशोऽध्यायः ॥२०॥ ॥छ॥ ॥छ॥ युधिष्ठिर उवाच न बिभेति कथं सा
स्त्री शापाच्च परमद्युतेः ॥ कथं निवृत्तो भगवांस्तद्भवान्प्रब्रवीतु मे ॥१॥

वदृश्यत इति मायारूपमाश्चर्यं ॥२४॥ एतदेवाह किमिति अत्र अस्मिन्विषये किं उत्तरं श्रेष्ठतरं पूर्वपरिगृहीतस्यात्यागः उत एतस्याः स्वीकारः कर्तव्य इतिभावः ॥२५॥ स्वमतमाह यथेति शक्तिः कामदमनसाम
र्थ्यं धृतिः पूर्वप्राप्तस्यात्यागः तदुभयं धृत्वा न व्युत्थास्ये अस्याः स्वीकारं न करिष्ये व्युत्थानं धर्मातिक्रमं मम न रोचते किं तु सत्येनासादयाम्यहं दारानिति शेषः ॥२६॥ ॥इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारत
भावदीपे विंशोऽध्यायः ॥२०॥ ॥छ॥ ॥छ॥ न बिभेतीति ॥१॥

Digitized by Google